

ZSÁGOT ANDRÁS

Utazás északra

Hétfőn indultam el Budapestről Szlovákiába.

Az úticéлом az Északi-sark volt, de tudtam, hogy hosszú út vár rám, tudtam, hogy négy országon és két tengeren (Balti-tenger, Jeges-tenger) kell átutaznom, áthajóznom, hogy elérjem a célomat.

Nem volt se útlevelem, se élelmiszerem, se pénzem az induláskor, de fűtött a kalandvágy, ezért elhatároztam, hogy elutazok északra.

Nyugatra és keletre azért nem indultam el, mert annak, a Föld körbeutazása után, előbb-utóbb az lett volna a vége, hogy visszaérkezem Budapestre, délre pedig azért nem indultam el, mert az út végén gyakorlatilag ugyanazt láttam volna, mint az északi utam végén, jeget és havat, ám a déli út lényegesen hosszabb lett volna, mint az északi, és időm nagy részét barbár földeken kellett volna eltöltenem.

Rokonaim közül többen elindultak már.

Az egyik rokonom a déli utazást választotta, és állítólag már rég megérkezett a Déli-sarkra, két ismerősöm északnyugatra indult, ők, a Föld körbeutazása után, hamarosan visszaérkeznek Budapestre, a legutóbbi hírek szerint már Romániában vannak.

Én meg akartam érkezni, én nem akartam visszatérni, ezért választottam az északi utazást.

Hétfőn reggel indultam el Budapestről az Északi-sark felé.

HÉV-vel elmentem Szentendrédig, s mivel északi utazásom idején épp nyár volt, megnéztem a nyári Szentendrét, a német és a holland turistákat.

Nagyon boldogan sétáltam Szentendrén, egy cseppet sem bántam meg, hogy elindultam északra.

Szentendrei bolyongásom során találkoztam egy eszkimó lánnyal, ő jól beszélt franciául, így meghívtam a város közepén álló Szentendre presszóba.

A Szentendre presszóban az eszkimó lánnyal több órán keresztül beszélgettem.

Az eszkimó lány a Szentendre presszóban elmondta, hogy ő házasságkötés nélkül teherbe esett, ezt a családjá rossz szemmel nézte, megalázták őt, ezért utazott el délre, nem bírta az otthoni megaláztatásokat.

– Tu sais – mondta az eszkimó lány franciául –, je n' aimais pas vivre Úla maison.

– Moi, aussi – feleltem.

Az eszkimó lány elmesélte, milyen tájakon utazott keresztül, míg Szentendrére érkezett.

Egy cseppet sem bántam meg, hogy úgy határozta, hogy elutazok észak felé, az eszkimó lány nagyon érdekes történeteket mesélt a lengyel Tczew és Miechów városáról.

Bár megijedtem, amikor az eszkimó lány elmondta, hogy életveszélyes vállalkozás a déli utazása, óvott attól, hogy az én északi utazásom során akár egy pillanatra is elkalandozzanak a gondolataim.

– Érdekes lesz – gondoltam magamban – végigjárni azt az utat, amit az eszkimó lány tett meg eddig. Ő azt mondta, hogy az útja eleje volt nehéz, és ahogy a térképét nézegettem, úgy

véltem, nem tévedett, s így az északi utam vége nehéz lesz, olyan nehéz, mint az eszkimó lány déli útjának eleje.

Már éppen indulni akartam az Északi-sark felé, amikor egy fekete bőrű ember lépett be a Szentendre presszóba, leült a velünk szomszédos asztalhoz, elővette a térképét, és nézegette.

Cseppet sem bántam meg, hogy elindultam északra.

Lassan azonban érkezett a délután öt óra, és én úgy láttam jónak, ha búcsút veszek az eszkimó ismerősömtől, és elindulok északra.

Forró nyári napok jöttek, mentem-mendegéltem az úton északra.

Néha még csendes mélabúval emlékeztem a szentendrei presszóra és az eszkimó lányra, de általában felvidítottam magam azzal, hogy ha Szentendrén maradok, akkor soha nem érek el az Északi-sarkra.

Több nap eltelt már azóta, hogy elindultam északra, míg egyszer egy szlovák lány lépett mellém.

– Milyen kellemes időre, milyen kellemes napfényre ébredtünk – szólított meg kora reggel a szlovák lány, már jóval Szentendre után.

Teljesen elvesztettem már az időérzékeimet, fogalmam sem volt, hogy hány napja indultam el Szentendréről vagy épp Budapestről észak felé.

– Nagyon örülök, hogy megismertelek – mondta a szlovák lány, amikor már jó ideje beszélgettünk egymással.

– Én azért indultam el észak felé – mondtam a szlovák lánynak –, hogy megismerhessem négy országnak a kultúráját.

A szlovák lánnyal sok időt töltöttem együtt, és együtt töltöttem vele egy szerelmes éjszakát, de a végén elbúcsúztam tőle, és folytattam az utamat észak felé.

Az északi út roppant nehéznek bizonyult, alig ettem valamit, és azon csodálkoztam, hogy nem halok éhen.

A sok baj azonban nem győzött le, mert boldog voltam, hogy az Északi-sark felé tartok.

– Nem tudom, hogy bölcs döntés volt-e, hogy az Északi-sark felé indultam – mondtam egy másik szlovák lánynak, akivel Körmöcbánya közelében ismerkedtem meg –, nagyon unatkozom már.

– Én nagyon boldog és nagyon büszke vagyok, mert minden egyes lépésemmel közelebb érek az Északi-sarkhoz. Nyílegyenesen megyek észak felé, nem térek ki, mert tudom, ha csak egy kicsit is elfordulok nyugat vagy kelet felé, soha az életben nem érek oda az Északi-sarkra – mondtam a harmadik szlovák lánynak, már rég elhagyva Körmöcbányát.

Néha betértem egy fogadóba, Martin határában is állt egy fogadó, oda is betértem, a fogadóban arról az eszkimó lányról beszélt a fogadós a fogadósneval, akivel én Szentendrén találkoztam.

Nagyon hálás voltam a sorsnak, hogy megadta, hogy elindulhattam északra, minden napom csupa boldogság volt az északi utazásom közben.

Északi utazásom közben, szerintem, csak olyan emberekkel találkoztam, akiket addigi életem során még soha nem láttam.

Én tudom jól, hogy a térképen hosszúsági és szélességi fokok vannak, csak azt nem tudom, hogy az Északi- és a Déli-sarkot a hosszúsági vagy a szélességi fokok kötik-e össze.

(A hosszúsági és a szélességi fokokat már gimnazistaként sem tudtam megkülönböztetni, nem tudtam, hogy a földgömbön és a térképeken függőlegesen melyik fokok sorakoznak, a hosszúságiak-e vagy a szélességiek-e.)

Mindenesetre, mielőtt megkezdtem északi utazásomat, több térképet tanulmányoztam, és a részletesebb térképek mindegyike azt mutatta, hogy a 19-es hosszúsági (vagy szélességi) fok

épp áthalad Budapesten, s végpontja az Északi-sark, s a térképeket nézve elhatároztam, hogy a 19-es hosszúsági (vagy szélességi) fok mentén megyek észak felé, az Északi-sarkra.

Miközben a szélességi és hosszúsági fokokról írtam, nem pihentem, és mentem észak felé, és már el is értem Zwardon városát.

Zwardon városában lengyel menyecskék fogadtak, lengyel kenyérral a kezükben, a lengyel legényekkel lengyel fehérbort ittam.

Zwardon egy kedves lengyel városka, a város összes lakója lengyelül köszöntött engem.

Zwardonban több napot töltöttem, roppant jól éreztem magam a lengyel emberek társaságában, utam jó részét már megtettem, s úgy éreztem, megérdemlek egy kis pihenést.

Biztos voltam abban, hogy csak az Északi-sarkon fogom jobban érezni magam, mint a lengyelek között.

Ha sok pénzem lett volna, vonattal vagy repülőgéppel mentem volna az Északi-sarkra, mert sok olyan esemény történt az életemben, ami arra készítetett, hogy minél gyorsabban érjem el úticélot, az Északi-sarkot.

– Az Északi-sarkon semmi érdekeset nem lehet csinálni, ez igaz. És nem is tudom, mit csinálok, mihez kezdek majd az Északi-sarkon egyedül. Lehet, hogy öt-hat év múlva megunom az Északi-sarkot, és átmegyek a Déli-sarkra – mondtam egy kék szemű lengyel lánynak a Klocbuckot Czestochowával összekötő úton.

Gyakran eszembe jutott az eszkimó lány, akivel Szentendrén találkoztam, úgy számoltam, ha ő ugyanolyan sebességgel megy dél felé, mint amilyen gyorsan én megyek észak felé, akkor ő most körülbelül a Földközi-tenger partján járhat.

Eszembe jutott még az is az eszkimó lány kapcsán, hogy ő civilizáltabban választott, mint én, hisz ő a Déli-sarkot tűzte ki úticéljául, és a Déli-sark mégiscsak egy szárazföldön fekszik (nevezetesen az Antarktiszon), míg az Északi-sark körül nincs szárazföld, csak jégpáncél és jégpáncél.

És azt is szükségesnek tartom leszögezni az Antarktisszal kapcsolatban, hogy ez a Föld egyetlen olyan szárazföldje, melynek partjait mindhárom óceán vize mossa.

Grabówban már untam a lengyeleket, északi utam nagy része, pontosan nem tudom, de szerintem legalább az egynegyede, azzal telt, hogy lengyel földön mentem.

Grabówban elfogyott a türelmem, végérvényesen meguntam a lengyeleket, bár még három és fél lengyel megye állt előttem, hogy elérjem a Gdański-öblöt, és aztán búcsút vegyek Lengyelországtól.

A lengyel, a véget nem érő lengyel utam közben az a vigaszom volt, hogy az út végén az Északi-sark vár rám.

Rendkívül hosszú Lengyelország keresztbe, gyalog.

Már elképzeltem a megérkezésemet, nem álmodozóan, hanem realistán festettem le képzeletemben az Északi-sarkot, még nem tudtam, hol fogok lakni.

Két éjszaka nem aludtam, csak mentem, s a harmadik éjszakán végre megérkeztem a Gdański-öböl partjára, lengyel gyaloglásom utolsó éjszakáján néhány kilométert a Visztula partján tettem meg, többször megcsúszott a cipőm a Visztula partjának sarában, és többször beleestem a Visztulába a csúszás után.

A Gdański-öböl egyszerű volt az utam, bár forró nyár volt, amikor elindultam északra, az Északi-sarkra, de végül is az utam szlovák és lengyel része nagyobb nehézségek, nagyobb megaláztatások nélkül telt el.

Direkt nem vittem magammal semmit az Északi-sarkra, többek közt térképet se vittem magammal, hogy ne idegesítsem magamat vele.

Természetesen sok emberrel beszélgettem, meglepődtem, hogy viszonylag sok lengyel ember tervezi, hogy a közeljövőben elutazik északra, akár még az Északi-sarkra is.

Az Északi-sark szép sark, csak nagyon messze van Budapestről, s amíg az ember Budapestről elér az Északi-sarkra, addig négy országon és két tengeren (Balti-tenger, Jeges-tenger) kell átutaznia, áthajóznia.

– Ha még egyszer útra kelek majd az életemben Budapestről az Északi-sarkra, jobban megszervezem az utamat, nem leszek felelőtlen – gondoltam magamban a Gdański-öböl partján, a Balti-tenger előtt.

A Balti-tenger igazi kihívást jelentett számomra.

Nagyapám kiskoromban rengeteget mesélt a Balti-tengerről, a Balti-tengertől én kiskoromtól kezdve rettegtem.

– Ne félj a Balti-tengertől – bátorított egy balti-tengeri lány a Gdański-öböl partján –, a Balti-tengertől nem félnek se a svédek, se a litvánok, se a lettek, pedig az ő országuk partjait mossa a Balti-tenger.

A bátorító balti-tengeri lány végül belém karolt, és valahogy átkísért a Balti-tengeren.

A balti-tengeri lánnyal utunk Gotland szigetén is keresztülvitt, a szigeten muzsikát hallgattam a balti-tengeri lány társaságában.

A balti-tengeri lány nagyon szimpatikus volt, mert erőt adott nekem, és úgy szeretett, ahogy talán még senki sem szeretett engem.

Megkértem a balti-tengeri lányt, amikor Stockholmtól északkeletre partot értünk, hogy ne búcsúzzon el tőlem, hanem jöjjön el velem az Északi-sarkra.

– Ne haragudj, magyar fiú – mondta a lány –, nem megyek én veled se az Északi-sarkra, se máshova.

Nagyon meglepődtem a balti-tengeri lány válaszában.

Miután elbúcsúztam a balti-tengeri lánytól, két kilométert mentem Svédországban, és rögtön elérkeztem a Botteni-öböl partjára.

A Botteni-öblön egy botteni-öbölbeli lány vitt át, bűdös volt a lány, mert sohase mosakodott.

Kár, hogy Budapestről északra csak Szlovákia, Lengyelország, Svédország és Norvégia található.

Szomorú és szikár és kegyetlen országok ezek, nyugatra vagy keletre kellett volna először indulnom, aztán néhány hónapos nyugati vagy keleti út után kellett volna északra fordulni.

Hiányzott a kaland, a felfedezés az utam során.

A Botteni-öböl után Svédországot kellett legyőznöm, és a svédországi útszakasz közben át kellett lépnem Karatjaure közelében az Északi-sarkkörte is.

Egyre hidegebbé vált az idő, lehűlt a levegő.

A svédországi útszakasz semmi örömet nem hozott, csak gyötrelmet, alig vártam, hogy megérkezzek az Északi-sarkra.

Svédországban az erős szél a havat az arcomba fújta, dideregtem, és kétezer méternél magasabb hegyeket másztam meg, hogy elérjem az úticélot.

Nem gondoltam Szentendrén, hogy Svédországban nagyon hideg lesz.

Svédországban már féltem Norvégiától és a Jeges-tengertől, nagyon féltem, hogy nem érek el az Északi-sarkra.

Svédországban kevés svédrel találkoztam, és sajnos, svédül egyáltalán nem tudok beszélni, ezért az utam svéd szakaszát némán töltöttem.

Utam svédországi szakasza több napomat felemésztette, napi tizenhat-tizennyolc órát töltöttem hegymászással, teljesen legyengültem a svéd hidegben.

Végő szorultságomban svéd rénszarvasokat fojtottam meg, a rénszarvasok húsát elfogyasztottam, a rénszarvasok bundáját pedig magamra terítettem, a hideg ellen.

– Ha nem indulok el Szentendréről észak felé, hanem megkérem a Szentendre presszóban az eszkimó lány kezét, valószínű, hogy soha nem másztam volna meg rénszarvasbundákkal a vállamon kétezer méternél magasabb svéd hegyet – gondoltam hegymászás közben.

Utam svéd szakaszát depressziós hangulatban tettem meg.

Soha nem ismertem Svédország állatvilágát, nem tudtam, hogy vannak-e, s hogy kell-e hegymászás közben félnem svéd barnamedvétől, svéd farkasoktól.

Amikor a svéd hegyóriásokat magam mögött hagytam, nagyon elégedetté váltam.

A svéd hegyóriások után néhány norvég hegyóriás következett, majd sok életveszélyes norvég fjord, de ezeket is magam mögött hagytam, és megérkeztem a Jeges-tenger partjára.

Máig nem értem, hogy mertem nekivágni csónak, élelem és meleg ruha nélkül a háborgó Jeges-tengernek.

A Ráktérítőől induló Golf-áramlás, mint tudjuk, mintegy négyszáz kilométeres szélességben felmelegíti a Jeges-tengert; Norvégiából elindulva négyszáz kilométer hosszan biztonságban voltam, alattam a Golf-áramlás, előttem az Északi-sark, fejem fölött, esténként, a csillagos ég.

Északi utam keresztülvezetett a Svalbard-szigeteken (más néven a Spitzbergákon), a Svalbard-szigeteket elhagyva éreztem, hogy nagyon közel van hozzám az Északi-sark, és amikor elhagytam a Svalbard-szigeteket, egy pillanatra balra tekintettem, s balra Grönland szigetének északkeleti fokát pillantottam meg.

A gimnáziumban tanultam, hogy az egyik sarkkörön belül élnek a pingvinek, a másik sarkkörön belül pedig a jegesmedvék.

Csak azt nem tudtam soha megjegyezni, hogy az északi sarkkörön belül a pingvinek élnek-e vagy a jegesmedvék.

A Svalbard-szigeteket elhagyva megtudtam, hogy az Északi-sarkkörön belül a pingvinek vagy a jegesmedvék élnek-e, mert a Svalbard-szigeteket elhagyva rengeteg pingvint vagy jegesmedvét láttam.

Az Északi-sarkhoz közeledve nem győztem kikerülni a rengeteg pingvint vagy jegesmedvét, ami az utamba került.

Hetek óta nem láttam egyetlen embert se a jég- és hómezőben, de nem is hiányzott senki.

Leikiismeretesen mentem egyenesen, nagyon fáztam, és, sajnos, az utam végső szakaszán is fogadott néhány hegyóriás, amit meg kellett másznom.

Éjszakánként megfagytak a végtagjaim, hiába öltöztem fel tisztességesen.

Nagyon rövid idő alatt több ezer kilométert tettem meg, fáradt voltam, éhes és szomjas.

Óriási jéghegyeket másztam meg, és amikor néha visszapillantottam, magam mögött nem láttam semmit, sűrűn hullt a hó, s a szemem könnyezett a hidegben.

Sajnáltam a hó- és jégmezőben, hogy nincs mellettem az eszkimó lány, akit Szentendrén ismertem meg.

Tudtam, hogy valamikor, akár húsz-harminc év múlva, találkozom majd az eszkimó lánnyal, aki Afrikában járhatott, míg én az Északi-sarkkörön belül, s mind közelebb kerültem az Északi-sarkhoz.

Csupa hó volt a kabátom és a nadrágom, az Északi-sarkhoz közel.

Magam elé képzeltem a földgömböt, és minden nap minden órájában számolgattam, hogy vajon hány lépést kell még megtennem az Északi-sarkig.

Aztán egyszer csak elérkezett az a pillanat, hogy a távolban megpillantottam az Északi-sarkot.

Rohantam már a sűrű hóesésben, és a rohanás közben felidéztem Szlovákiát, Lengyelországot, Svédországot, Norvégiát és a tengereket.

Rohantam az Északi-sark felé, és elfelejtettem már Budapestet, Szentendrét, Szlovákiát, Lengyelországot, Svédországot, Norvégiát és a tengereket.

Arra az emberre gondoltam rohanásom közben, aki először ért el az Északi-sarkra.

Nagyokat lihegtem, nehezen vettem a levegőt, gyorsan futottam, hogy elérjem az Északi-sarkot.

Ropogott a talpam alatt a hó, dübörgött a léptem a jégen.

Körülöttem csillogott a hó, minden csupa fehérség volt, bármerre néztem.

Fogyott, fogyott a távolság köztem és az Északi-sark között, futottam az Északi-sark felé, és a végén elértem az Északi-sarkra, és elégedetten ültem le az Északi-sark tövében.